

Välfärdssamhällets beskäftiga bakgård

Det är 60-tal i Norrköping. En familj i en villa; mamma, pappa, tvillingbror, mormor, morfar – och Lars, "min store lille bror", svårt autistisk, beskyddad så länge mamma levde. Men som vrålande fördes bort av polis den dag hon hastigt avled, för att därefter aldrig talas om. Undangömd, förvarad...

Majgull Axelssons berättelse har ett driv med många brutala vändningar, som flera gånger gör mig hudlöst häpen. Denna familj i skam gömmer både hat och råhet i skrymslena – och hämnd. Men det är också en bok om samhällets skam – och skuld. Över hanteringen av de allra mest skyddslösa. En vedervärdig behandling som aldrig skall glömmas eller förtigas.

Majgull Axelssons Märith gör det så bra. Även om jag vet hur de "sinnesslöa" vanvårdades, blir detaljerna oerhört starka. Lars, som kunde teckna vackra detaljrika porträtt, fick sina händer invirade i tvångströja på Vipeholms sjukhus i Lund för "svårskötta obildbara idioter". En institution där de intagna "slutförvarades", aldrig kallades vid sina namn, misshandlades och experimenterades på, där många dog tidigt och lades i en massgrav på Norra kyrkogården, utan namn ända in i döden. Jo faktiskt, ända in i 60-talets Sverige.

På Sveriges Radios uppläsning (utmärkt av Chatarina Larsson) finns slingor av suggestivt cellospel, som blir lite väl repetitiva, när man lyssnar på sändningarna i följd på SR play.

På samma sätt blir berättarens inre röst "Den andra" lite tjatig. Hennes inlägg kunde rensats hårdare i, för att få en ännu stringentare berättelse, det håller den för. Men det är randanmärkningar. Majgull Axelsson serverar oss om igen en viktig, mycket viktig, berättelse om det framväxande välfärdssamhällets beskäftiga bakgård.

Lyssna på Sveriges Radio – [radioföljetongen](#) (till 22 mars).

Mer om Vipeholmsexperimenten i [P3 Dokumentär](#).

Lyssna även på Vetenskapsradion historia: [Ulleråker – ett svårt kulturarv](#). Om ett mentalsjukhus i Uppsala, ett av Sveriges största och äldsta, som nu görs om till bostadsområde. Hur vill vi minnas dess historia?

Text: Maria Wallin

Mitt liv och ditt

Majgull Axelsson

Brombergs bokförlag 2017